



ADVIES

**Verslag betreffende de conclusies van het pilootproject
“Beroepscompetentiecertificaat (BCC)”**

20 juni 2019

Aanvrager	Minister Didier Gosuin, lid van het College bevoegd voor beroepsopleiding
Aanvraag ontvangen op	23 mei 2019
Aanvraag behandeld door	Commissie Economie - Werkgelegenheid - Fiscaliteit - Financiën
Advies uitgebracht door de plenaire zitting op	20 juni 2019

Vooraf

Op 23 mei 2019 heeft de Minister bevoegd voor Beroepsopleiding van de Franstalige gemeenschapsregering bij de Raad een adviesaanvraag ingediend met betrekking tot het verslag over de conclusies van het pilootproject “Beroepscompetentiecertificaat (BCC)”.

Er wordt bijgevolg aan de Raad gevraagd om enerzijds de conclusies van dit verslag te onderzoeken en om anderzijds tot de opvolging en permanente evaluatie van een tweede pilootproject over dit BCC bij te dragen dat tijdens de volgende legislatuur 2019-2024 zal moeten worden gevoerd. Dit tweede pilootproject moet ingaan op de aandachtspunten bepaald in het kader van het eerste pilootproject dat liep van oktober 2018 en maart 2019. Doel is bijgevolg een consolidatie van de grondslag van het toekomstig beroepscompetentiecertificaat.

Antecedenten

Ter herinnering, de Raad heeft zich reeds driemaal uitgesproken over het vraagstuk van de certificatie van beroepsbekwaamheden :

- Advies van 5 oktober 2015 betreffende het voorontwerp van samenwerkingsakkoord tussen de Franse Gemeenschap, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende het « Agence francophone pour l'éducation et la formation tout au long de la vie (AEF - Europe) » en zijn bekrachtigingsdecreet.¹
- Advies van 20 april 2015 betreffende het voorontwerp van samenwerkingsakkoord tussen de Franse Gemeenschap, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de oprichting van de « Service francophone des Métiers et des Qualifications (SFMQ) ».²
- Advies van 6 november 2017 betreffende de nota tot bepaling van de strategische lijnen van een voorziening gedeeld door de operatoren inzake beroepsopleiding en het « Consortium de Validation des Compétences », betreffende de certificatie van beroepsbekwaamheden.³

Context

Op 11 oktober 2018 werden de Franstalige publieke operatoren inzake opleiding en erkenning van competenties ingevolge een vraag van de Waalse Minister van Tewerkstelling en Opleiding, de Minister van de Franstalige gemeenschapsregering bevoegd voor Beroepsopleiding en de Minister van Onderwijs van Sociale Promotie belast om de voorwaarden na te gaan van de oprichting van een Beroepscompetentiecertificaat (BCC) door middel van de lancering van een eerste pilootproject dat in oktober 2018 van start ging om in maart 2019 te eindigen.

¹ [A-2015-061-ESR](#)

² [A-2015-021-ESR](#)

³ [A-2017-072-ESR](#)

De uitwerking van zo'n voorziening wordt gerechtvaardigd door de noodzaak om een erkend kader op te richten dat door het geheel van de Franstalige operatoren inzake beroepsopleiding en erkenning van competenties is erkend en zal bijdragen tot de valorisatie van de certificaties op de arbeidsmarkt, tot de versterking van de kwalificaties tijdens het hele leven en de heropname van studies of een opleiding door de valorisatie van de verworvenheden bij de actoren inzake onderwijs, opleiding en erkenning.

Het BCC moet twee beroepscertificaties samenvoegen en op termijn vervangen :

- de competentietitel afgeleverd in het kader van de erkenning van competenties. Het betreft een wettelijk document dat wordt afgeleverd door het 'Consortium de Validation des Compétences', in naam van de drie Franstalige regeringen⁴. De titel wordt opgesteld op naam van een persoon en getuigt op officiële wijze van de beroepsbekwaamheden van deze persoon, dit wil zeggen, zijn/haar beheersing van een gedeelte van een beroep. Er kunnen bijgevolg verschillende competentietitels worden afgeleverd om het geheel van de bekwaamheden voor de uitoefening van een beroep te dekken.
- het certificaat voor competenties verworven door opleiding (CECAF) dat wordt gedefinieerd als een attest van welslagen afgeleverd na afloop van een beroepsopleiding, indien de aangetoonde, door opleiding verworven competenties overeenstemmen met het geheel of een deel van de bekwaamheden die noodzakelijk zijn voor het verkrijgen van een kwalificatie, een beroep of de uitoefening van een functie.⁵

Na afloop van het eerste pilootproject, dat gedurende vier en een halve maand werd gevoerd, werd een verslag opgesteld teneinde de elementen te bepalen die in aanmerking moeten worden genomen, evenals de mogelijke opties voor de invoering en het beheer van BCC. Tot dit document werd bijgedragen door Bruxelles Formation, het 'Consortium de Validation des Compétences (CVDC)', het onderwijs van sociale promotie, het IFAPME, FOREM en de SFPME. Ook de sociale gesprekspartners werden hierbij betrokken.

De stakeholders van dit project hebben voor het BCC verschillende elementen bepaald die een toegevoegde waarde vormen :

- het zal bijdragen tot een vereenvoudiging van het landschap van de beroepscertificatie vermits slechts één beroepscompetentiecertificaat zal worden afgeleverd i.p.v. de CECAF en de competentietitels;
- het zal toelaten dat aan de titularis van een BCC gelijkaardige rechtseffecten worden verzekerd, ongeacht de operator die het document heeft afgeleverd;
- de deelname van de sociale partners en de beroepssectoren zal verzekeren dat elke beroepscertificatie, die door de operatoren wordt uitgegeven, verband houdt met een betrekking;

⁴ Bruxelles Formation, *Glossaire des concepts pédagogiques*, augustus 2016, p. 40.

⁵ *Ibidem*, p. 11.

- het zal de ontwikkeling bevorderen van een automatisch kapitalisatieproces van de verworvenheden tussen de opleidings- en validatieoperatoren en met het onderwijs;
- het zal de verschillende betrokken operatoren toelaten om beroep te doen op een gedeelde databank van beroepscompetentiecificaten, wat zal leiden tot een betere erkenning van de verworvenheden door elkeen van hen.

Dit project vormde de gelegenheid om de oprichting van een Reguleringscomité te testen. Dit comité verenigt Bruxelles Formation, het CVDC, het FOREM, het IFAPME, de SFPME, de sociale partners (te weten, 4 effectieve leden gemandateerd door de interprofessionele sociale partners) en – als waarnemer – het onderwijs voor sociale promotie. De opdrachten van dit comité hebben voornamelijk betrekking op de lancering en supervisie van het proces voor de oprichting van een gemeenschappelijk kader van proeven en evaluatie, evenals op de machtiging van een operator om zo'n certificaat af te leveren.

Teneinde tot een instrument te komen dat in overeenstemming is met de werkgelegenheid en de arbeidsmarkt, heeft het Reguleringscomité drie opties bepaald wat betreft de inhoud van dit BCC, namelijk een of meerdere “unités d’acquis d’apprentissage (UAA)”. Een UAA is een coherent geheel van leerwervorvenheden dat aan een evaluatie kan worden onderworpen en kan worden gevalideerd. Een beroep is bijgevolg samengesteld uit een of meerdere UAA waarvan het geheel betrekking heeft op de vereiste bekwaamheden voor de uitoefening ervan.

De eerste optie stelt voor dat het BCC een “aanzienlijke combinatie van UAA” omvat. Dat betekent dat het BCC zal verwijzen naar een UAA of een combinatie van UAA die de toegang tot werk bevorderen indien men niet voor alle UAA slaagt. Indien de UAA, waarvoor men is geslaagd, evenwel niet met een beduidende combinatie overeenstemmen die de toegang tot werk mogelijk maken, dan zullen deze geen aanleiding geven tot de aflevering van een BCC maar wel bij andere operatoren kunnen worden gevaloriseerd (in het kader van de gedeelde gegevensbank). Zo zal de leerling de verworvenheden inzake opleiding ten gelde kunnen maken en op grond hiervan zijn opleidingstraject verderzetten.

De tweede optie heeft betrekking op de mogelijkheid dat het BCC per UAA wordt afgeleverd. Een BCC zou bijgevolg tenminste één UAA omvatten en ten hoogste een combinatie van UAA die evenwel daarom geen significant geheel zou vormen die een toegang tot de arbeidsmarkt mogelijk maakt.

De derde optie tenslotte, betreft een BCC dat ofwel een op de arbeidsmarkt significante UAA omvat, of een geheel van UAA die de toegang ertoe mogelijk maakt. Deze optie benadert de eerste optie, behalve dan dat deze zou toelaten om bovendien elke andere UAA in aanmerking te nemen waarvoor men elders is geslaagd.

Het gemeenschappelijk element van deze 3 opties is het feit dat in de BCC enkel de UAA voorkomen die zijn behaald op basis van gecertificeerde proeven georganiseerd door de operator. In geval van een traject bij verschillende operatoren zal het BCC worden heruitgegeven en aangevuld naarmate het behalen van de UAA.

Gelet op de formulering van deze opties hebben de bevoegde Ministers geoordeeld dat een verduidelijking zich opdrong en dat verschillende andere punten verder moesten worden uitgewerkt. Hiertoe hebben zij beslist om gedurende 12 maanden een tweede pilotproject te voeren. Doel : de

consolidatie van de verkennende werkzaamheden die werden gevoerd. Behalve een explicitering van bovengenoemde drie opties vragen zij met name verduidelijkingen wat betreft :

- het formaat van het BCC;
- de rol van de sociale partners en de beroepssectoren;
- de wisselwerking met de referentie-instrumenten, namelijk de SFMQ en het ‘Cadre francophone de certification’;
- het verband met de respectievelijke opdrachten van de verschillende betrokken operatoren;
- de automatische erkenning van de verworvenheden door opleidingen en door validatie door het onderwijs van sociale promotie, en omgekeerd;
- de bepaling van de juridische teksten die moeten worden gewijzigd.

Dit tweede pilootproject zal het voorwerp uitmaken van een missiebrief aan de betrokken operatoren. Het document zal een geheel van richtlijnen bevatten die zijn geformuleerd door de Ministers van Opleiding teneinde in te gaan op de moeilijkheden die zijn gesteld.

Advies

1. Algemene beschouwingen

Zoals aangegeven in zijn advies van 6 november 2017, herhaalt **de Raad** zijn steun voor het gezamenlijk voornemen van de Franstalige ministers bevoegd voor Opleiding om bij te dragen tot een vereenvoudiging van het landschap van de beroepscertificatie. Zo’n initiatief zal de leesbaarheid van het traject van personen, die een opleiding volgen of hun bekwaamheden wensen te valideren, verbeteren, met het oog op een grotere tewerkstelbaarheid.

De Raad is immers de mening toegedaan dat het BCC in de eerste plaats en vooral de inschakeling van personen met deze toekomstige certificatie op de arbeidsmarkt moet verbeteren. Het dient bijgevolg een duidelijke en leesbare vorm aan te nemen opdat rekruteerders makkelijk de bekwaamheden zouden kunnen bepalen die door de titularis van dit document zijn verworven. Deze voorziening moet tevens makkelijk te begrijpen zijn voor de gebruiker opdat deze ertoe geneigd zou zijn om hiervan gebruik te maken, wat niet het geval zou zijn bij een te grote complexiteit. **De Raad** vraagt dan ook aan de actoren, die een bijdrage leveren tot het tweede pilootproject, om deze vereenvoudiging en leesbaarheid na te streven met het oog op de erkenning van deze doelstelling op de arbeidsmarkt.

Zoals gevraagd in zijn vorige advies, evenals in het kader van de talrijke opportuniteiten die voorhanden zijn in de periferie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, pleit **de Raad** voor uitwisselingen met de Vlaamse gemeenschap over deze kwestie.

1.1 Relatieve meerwaarde van de certificatie in bepaalde sectoren

De Raad herinnert eraan dat, wat betreft bepaalde sectoren, de uitoefening van beroepen, die hierop betrekking hebben, niet noodzakelijkerwijze het formele bewijs van de beheersing van bekwaamheden door een officieel document vereist. Sommige sectoren hechten namelijk meer belang

aan de concrete ervaring van een kandidaat bij verschillende werkgevers en aan zijn beroepstraject zoals gedetailleerd in een curriculum vitae.

1.2 Implementering van de voorziening

De Raad vraagt met aandrang dat men een duidelijk onderscheid zou maken tussen de volledige certificatie en de partiële certificatie (met name wat betreft hun benamingen) op het vlak van de doelstellingen en effecten ervan op de arbeidsmarkt alvorens hiervan de concrete modaliteiten te voorzien. Immers, de partiële certificatie kan dan wel de opportuniteiten voor werk op de arbeidsmarkt verbeteren (toegang tot bepaalde functies) of de continuïteit of heropname van opleidingen bevorderen, deze moet daarom niet dezelfde effecten als een volledige certificatie inhouden. Deze laatste getuigt van de verwerving van alle kennis en kwalificaties die overeenstemmen met een beroep, zoals bepaald door de SFMQ. **De Raad** is daarom van mening dat aan een gedeeltelijke certificatie niet dezelfde benaming mag worden gegeven dan een volledige certificatie.

Gelet op de beperkte vorderingen van de werkzaamheden van de “Service francophone des métiers et des qualifications” die opleidingsprofielen uitwerkt die de coherentie verzekeren van de gegeven opleidingen met de noden waaraan uitdrukking wordt gegeven door de arbeidsmarkt, stelt **de Raad** vast dat nog een aanzienlijk aantal profielen door deze dienst moeten worden uitgewerkt. **De Raad** stelt zich bijgevolg vragen bij het gebrek aan opleidingsprofielen voor bepaalde beroepen, evenals wat betreft de mogelijke impact ervan wat betreft de daadwerkelijke en doeltreffende instelling van het BCC. **De Raad** wenst bijgevolg de voortzetting van de synergiën tussen de operatoren opdat dezen hun bronnen en knowhow zouden bundelen ten gunste van het BCC.

In afwezigheid van een beroepsprofiel dat is uitgewerkt door de SFMQ, stelt **de Raad** voor dat de opsplitsing in competentie-eenheden zou worden bepaald en goedgekeurd door de sociale gesprekspartners (in samenwerking met de publieke opleidingsoperatoren en operatoren van het onderwijs van sociale promotie), met name om over de effecten inzake werkgelegenheid te onderhandelen.

1.3 Doelstelling tot een vereenvoudiging van het certificatielandschap

De Raad betreurt eveneens de grote complexiteit van het institutioneel landschap en van de instrumenten voor de ontwikkeling van de competenties en de certificatie.

Zo moet de verlenging met een jaar van het pilootproject voor de ontwikkeling van het BCC gepaard gaan met een gezamenlijk denkproces van alle regeringen en betrokken partners. Dit denkproces moet uitmonden in een voorstel tot reorganisatie van het hele landschap van het beheer van de competenties :

- Het gaat erom, de complementariteit te waarborgen van de publieke acties die wat betreft onderwijs, opleiding en werkgelegenheid worden gevoerd;
- De formulering van aanbevelingen voor een interministeriële conferentie en van de gezamenlijke regeringen (FG – WG en FGC-BHG) betreffende de uitdaging van de ontwikkeling van de competenties in Wallonië en te Brussel, door zich op de minst gediplomeerden te

richten, in te zetten op de mobiliteit van de leerlingen, evenals op de vereenvoudiging van de instellingen en organisaties;

- De vereenvoudiging van het landschap van onderwijs en opleiding door de tussen de FG – WG – FGC gedeelde structuren via een gezamenlijk decreet in één enkel agentschap onder te brengen (SFMQ, CFC, CVDC, OFFA , CEF...);
- De uitbreiding van deze samenwerkingsakkoorden tot het BHG en de integratie van deze instrumenten in het samenwerkingsakkoord BHG-FG “articulation formation-emploi”;
- Het verzekeren van de mobiliteit tussen onderwijs, opleiding en erkenning van competenties door middel van systematische overbruggingen die vooral de minst gediplomeerden in de mogelijkheid stellen om tot een hoger certificatie-niveau toegang te hebben in het Europees certificatiekader;
- De vereenvoudiging van de beroepscertificaties (FOREM, Bruxelles Formation, IFAPME, SFPME, erkenning van competenties) tot één beroepscompetentiecertificaat, beheerd door één enkel agentschap in samenwerking met het onderwijs voor sociale promotie;
- Europass tot de enige digitale portefeuille maken van de bekwaamheden en certificaties in Brussel en Wallonië;
- De vereenvoudiging van het proces voor de definitie van de beroeps-, opleidings- en certificatieprofielen teneinde aan snelheid en doeltreffendheid te winnen. De sectorale actoren moeten beter worden betrokken na de definitie van de certificatieprofielen opdat de voorziening aan vertrouwen zou winnen in de ondernemingen en bij de werknemers;
- De vereenvoudiging, versnelling en het gratis maken van de equivalenties van diploma's in de FG;
- De vereenvoudiging en harmonisatie van de terminologie gebruikt inzake beroepsopleiding, onder de vorm van een gemeenschappelijk lexicon dat door iedereen kan worden gebruikt en begrepen.

Enkel zo'n omvangrijk denkproces zal een daadwerkelijke verwezenlijking van het pilootproject toelaten dat tegemoet komt aan de doelstelling van een vereenvoudiging en ontwikkeling van de competenties van de Brusselaars en Walen. Bij gebrek hieraan, vreest **de Raad** dat het slechts een bijkomende voorziening betreft die het certificatielandschap nog ingewikkelder dreigt te maken.

2. Bijzondere beschouwingen

2.1 Voorwerp van de certificatie

Gelet op de drie opties die worden geformuleerd in de conclusies van het verslag dat hem wordt voorgelegd, vraagt **de Raad** dat hierin verduidelijkingen zouden worden aangebracht wat betreft de inhoud en de gevolgen van elke optie.

De Raad is bovendien de mening toegedaan dat het goed zou zijn om voorrang te geven aan de optie die bijdraagt tot een verbetering van de tewerkstelbaarheid van de houders van een BCC. Zonder zich in dit stadium voor een of andere voorgestelde optie uit te spreken, geeft **de Raad** de voorkeur aan een BCC dat een aanwerver toelaat om de bekwaamheden van de titularis van dit certificaat op duidelijke wijze te bepalen, teneinde de titularis toe te laten om op de arbeidsmarkt zijn intrede te doen. Dit BCC moet tevens voldoende leesbaar zijn teneinde de heropname van studies of van een opleiding met behulp van brugmaatregelen voor de leerling te vergemakkelijken.

De Raad vestigt evenwel de aandacht op het feit dat het concept van “combinaison significative d’UAA (unité d’acquis d’apprentissage)” voor de aflevering van een BCC al naargelang de geraadpleegde gesprekspartner op verschillende wijze kan worden geïnterpreteerd. Men dient er zich bijgevolg van te vergewissen dat het beduidend karakter van deze combinatie van UAA het voorwerp uitmaakt van een door het geheel van de stakeholders gedeelde en onderhandelde visie.

In de veronderstelling waarin de weerhouden optie betrekking heeft op een certificatie per UAA of een combinatie van UAA, is **de Raad** van mening dat dit zal moeten worden beschouwd als een certificatie en niet als een attest. Zo niet zou het merendeel van de competentietitels, die vandaag worden afgeleverd, geen certificaties meer zijn, wat een aanzienlijke stap achteruit zou vormen wat betreft de ontwikkeling van de bekwaamheden van werknemers met of zonder een job.

2.2 Gedeelde databank

Opdat het BCC zowel voor de gebruiker als de aanwervers een vereenvoudiging zou betekenen, dringt **de Raad** aan op het belang dat dient verleend aan de uitbouw van een databank die het geheel van de beroepscompetentiecificaten verenigt. Deze gegevensbank moet betrouwbaar zijn en moet in reële tijd worden aangepast, met een duidelijke identificatie van de operator die instaat voor de goede werking ervan.

2.3 Samenstelling van het Reguleringscomité

De Raad stelt voor om een vertegenwoordiger van de SFMQ in het Reguleringscomité op te nemen met het oog op een wisselwerking tussen het BCC en zijn werkzaamheden.

2.4 Verband met de hervorming van de toegang tot het beroep

De Brusselse gewestregering wijdt momenteel een denkproces aan een hervorming van de toegang tot het beroep. Dit is een gevolg van de regionalisatie ervan. Deze hervorming zou gevolgen kunnen hebben voor het systeem van de erkenning van competenties vermits deze voorziening wordt overwogen als een alternatief voor de proef van de examencommissie die de toegang tot deze

beroepen mogelijk maakt. **De Raad** vraagt daarom dat men zou waken over de coherentie tussen deze hervorming en de toekomstige voorziening van het BCC, en dat men zou toezien op de mogelijke gevolgen inzake aanbod, werking en middelen voor het “Consortium de validation des compétences” en de verschillende opleidingsoperatoren.

*
* *
*